Analyysi

Analyysi: Kuinka paljon kustannuskilpailukyvyn pitäisi parantua?

Suomen talous | 25.06.2015 | Lauri Kajanoja

KIRJOITTAJA

Lauri Kajanoja

Vienti ja teollisuuden työllisyys ovat vähentyneet jyrkästi, mikä johtuu osin kustannuskilpailukyvyn heikkenemisestä. Kustannuskilpailukyvyn pitäisi siis parantua talouskasvun ja työllisyyden edellytysten kohentamiseksi. Mutta kuinka paljon sen pitäisi parantua? Talouden ulkoisen tasapainon mittareiden avulla arvioituna kustannuskilpailukyvyn parantumisen tarve on nyt noin 10–15 prosenttia, kun sitä mitataan koko talouden työkustannusten tasolla muihin maihin verrattuna.

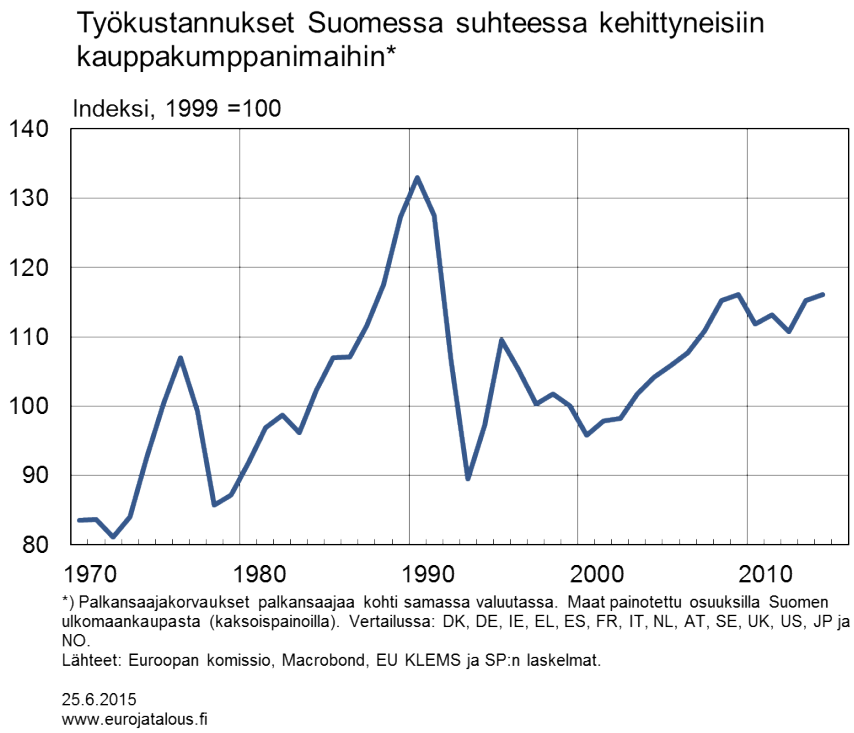

Kustannustaso on nyt ongelma

Suomen talouden viime vuosien heikkous on koskenut suurelta osin vientiä. Suomen vienti on supistunut vuoden 2008 puolivälin jälkeen enemmän kuin yhdenkään toisen kehittyneen talouden. Viennin vähenemiseen on liittynyt teollisuuden tuotannon ja työllisyyden väheneminen. Samalla vaihtotase on kääntynyt alijäämäiseksi.

Kotimaisen kustannustason useimpia kauppakumppanimaita nopeampi nousu selittää osan viennin supistumisesta muihin maihin verrattuna. Vientiin ovat lisäksi vaikuttaneet elektroniikka- ja metsäteollisuuden vaikeudet, joita ei voi merkittävässä määrin selittää työkustannuksilla. Kustannuskehityksen roolia kuvaa se, että Suomen vienti on ilman elektroniikka- ja metsäteollisuuden tuotteitakin supistunut useimpiin muihin maihin verrattuna (kuvio 1).

Kuvio 1.

Tässä artikkelissa tarkastellaan Suomen kustannuskilpailukyvyn parantamisen tarpeen mittaluokkaa. Ensin käydään läpi erilaisten kustannuskilpailukyvyn indikaattorien soveltuvuutta Suomen tilanteen analysoimiseen. Tämän jälkeen tarkastellaan sitä, kuinka paljon kustannuskilpailukyvyn pitäisi parantua, jotta taloudessa saavutettaisiin ulkoinen tasapaino. Ulkoista tasapainoa mitataan vaihtotaseen ja talouden avoimen sektorin työllisyyskehityksen avulla.

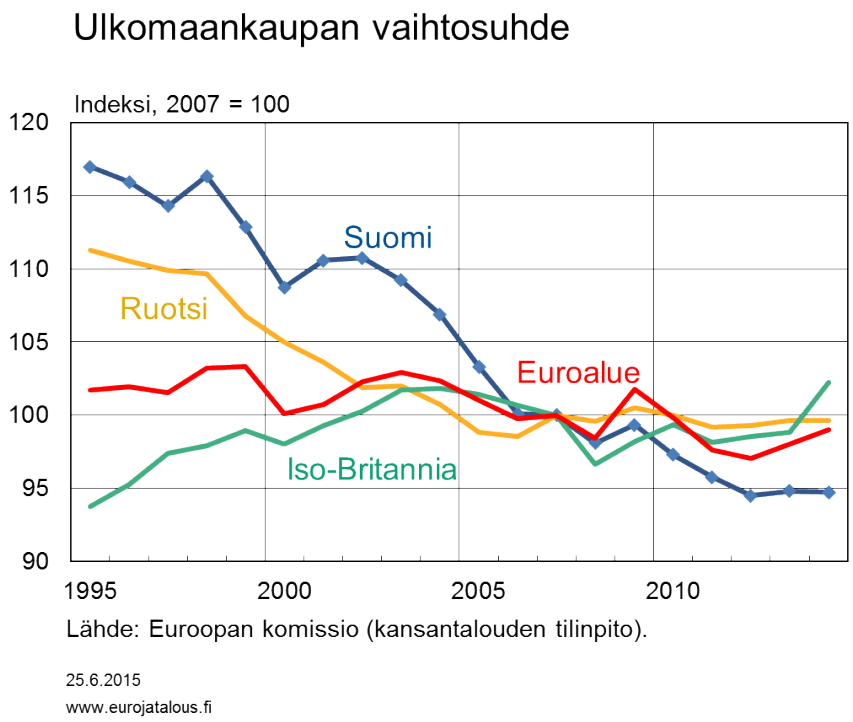
Kilpailukyvyllä voidaan tarkoittaa eri asioita. Joskus puhutaan ”reaalisesta kilpailukyvystä” tai ”kasvukilpailukyvystä”. Tällöin kyse on talouden pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksista, joihin vaikuttavat keskeisesti mm. talouden instituutiot. Tässä artikkelissa kilpailukyvyllä tarkoitetaan kuitenkin kustannuskilpailukykyä. Se puolestaan selittää talouden ulkoisen tasapainon edellytyksiä joidenkin vuosien aikajänteellä.

Kustannuskilpailukyvyn enemmän ja vähemmän hyödylliset mittarit

Kustannuskilpailukyvylle on olemassa erilaisia tilastoihin pohjautuvia mittareita. Yksi niistä on työkustannusten kehitys muihin suunnilleen saman taloudellisen kehitystason maihin verrattuna. Näin laskettujen suhteellisten työkustannusten kasvu heikentää talouden ulkoisen tasapainon edellytyksiä, jos olosuhteissa ei tapahdu muita muutoksia. Tällöin kannattavuus suhteessa ulkomaiseen tuotantoon heikkenee vientituotannossa ja tuonnin kanssa kilpailevassa tuotannossa eli talouden ”avoimella sektorilla”. Tämä pienentää tuotantoa ja työllisyyttä näillä toimialoilla.

Työkustannukset suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaihin ovat kasvaneet, kun niitä mitataan palkansaajakorvauksilla palkansaajaa kohti. Vuodesta 1999 vuoteen 2014 työkustannukset kasvoivat 16 % suhteessa tärkeimpien kauppakumppanimaiden painotettuun keskiarvoon, jossa painot edustavat maiden osuuksia Suomen ulkomaankaupassa (kuvio 2). Suhteessa euroalueen keskiarvoon nousu oli samalla aikavälillä noin 10 %. Ennen 1980-lukua Suomen talouden voi arvioida olleen vielä hieman kehittymättömämpi kuin useimpien muiden kehittyneiden talouksien, joten työkustannusten vertailussa rajoitutaan tässä artikkelissa vuoden 1985 jälkeiseen aikaan.

Kuvio 2.

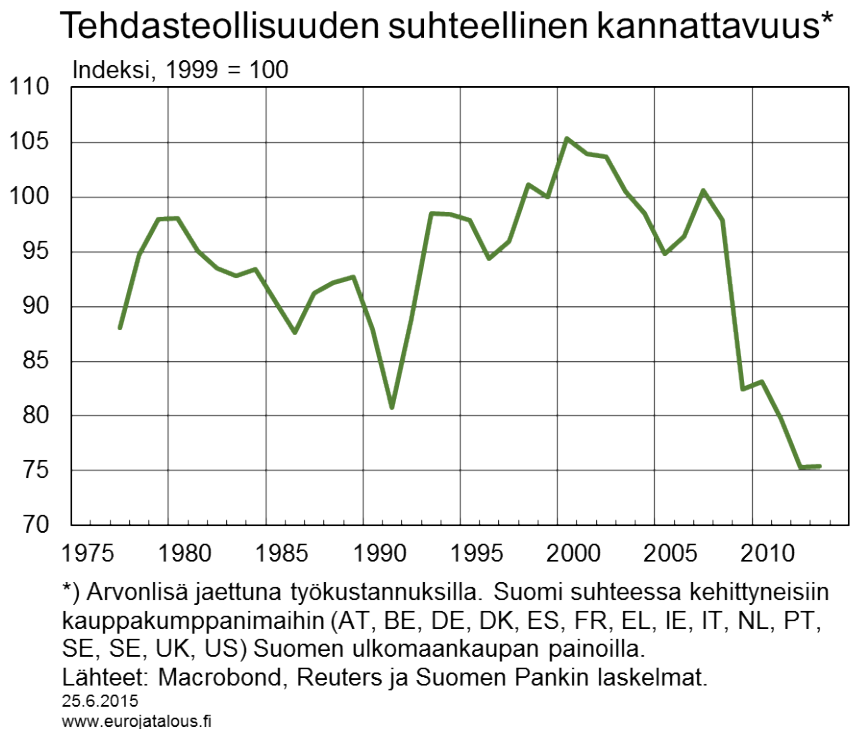

Työkustannusten suhteellinen kehitys ei ole ainoa talouden ulkoiseen tasapainoon vaikuttava tekijä. Kustannuskilpailukykyä mitattaessa työkustannusten tason nousu suhteutetaan usein johonkin tuotannon muutosta kuvaavaan muuttujaan, joka kuvaa samalla yritysten palkanmaksukyvyn muutosta. Tuotantoon suhteutettujen työkustannusten kasvu kauppakumppanimaihin verrattuna heikentää talouden ulkoisen tasapainon edellytyksiä.

Tällaisena kustannuskilpailukyvyn mittarina käytetään usein nimellisiä yksikkötyökustannuksia. Silloin työkustannukset suhteutetaan työn tuottavuuteen, joka lasketaan tuotannon määrän muutoksen perusteella. Toinen vaihtoehto on käyttää tuotannon määrän sijasta tuotannon arvoa. Tällaista mittaria kutsutaan reaalisiksi yksikkötyökustannuksiksi. Se kuvaa käänteisesti tuotannon kannattavuutta, ja samalla se kuvaa myös työn tulo-osuuden kehitystä.

Suomen tapauksessa hyödyllisiä mittareita ovat sekä nimelliset että reaaliset yksikkötyökustannukset, mutta niiden hyödyllisyys ei koske kaikkia toimialoja. Talouden avointa sektoria tarkasteltaessa tuotannon kannattavuus on hyödyllinen mittari, kun taas nimelliset yksikkötyökustannukset eivät Suomen tapauksessa sitä ole (Kajanoja 2012). Tähän on syynä Suomen talouden avoimella sektorilla aiemmin vallinnut kansainvälisesti hyvin poikkeava hintakehitys (kuvio 3). Hintojen aleneminen tarkoittaa, että tuotannon määrän kasvu ei ole merkinnyt vastaavaa tuotannon arvon kasvua. Tuotannon kannattavuus ja yritysten palkanmaksukyky eivät riipu tuotannon määrän vaan sen arvon kasvusta.

Kuvio 3.

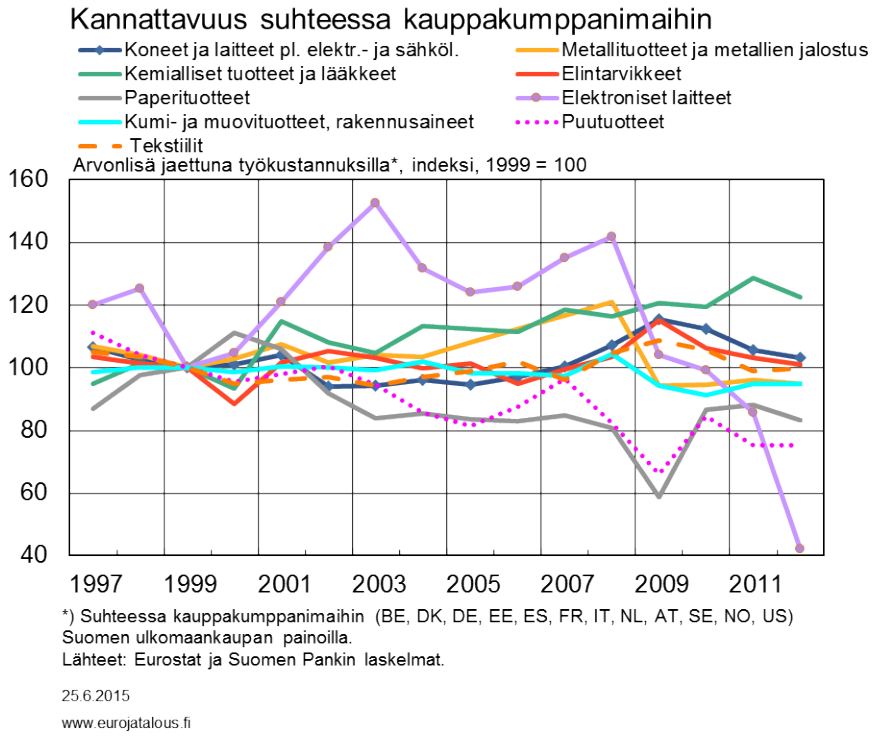

Suomen tehdasteollisuuden poikkeavan hintakehityksen taustalla on ollut teollisuuden toimialarakenne. Paperiteollisuuden osuus on Suomessa edelleen verraten suuri, ja sen tuotteiden kansainvälinen hintakehitys on ollut pitkään heikkoa. Lisäksi elektroniikkateollisuuden osuus oli Suomessa poikkeuksellisen suuri Nokian matkapuhelintuotannon menestyksen vuosien ajan, ja tällä nopeasti kehittyvällä toimialalla tuotteiden tilastoidut hinnat laskevat.

Tilastoissa näkyvä matkapuhelinten hintojen lasku johtuu hintaindeksien muodostamistavasta. Hinnat tilastoidaan niin, että tuotteiden ominaisuuksien paraneminen näkyy niiden hintojen laskuna. Näin tapahtuu, vaikka yhden keskimääräisen myydyn puhelimen hinta euroissa laskettuna pysyisi muuttumattomana. Kun tuotannon määrän kasvu muodostetaan tilastoissa tuotannon arvon muutoksen ja hinnan muutoksen erotuksena, tilastoitujen hintojen aleneminen tarkoittaa tuotannon määrän kasvua suhteessa sen arvoon.

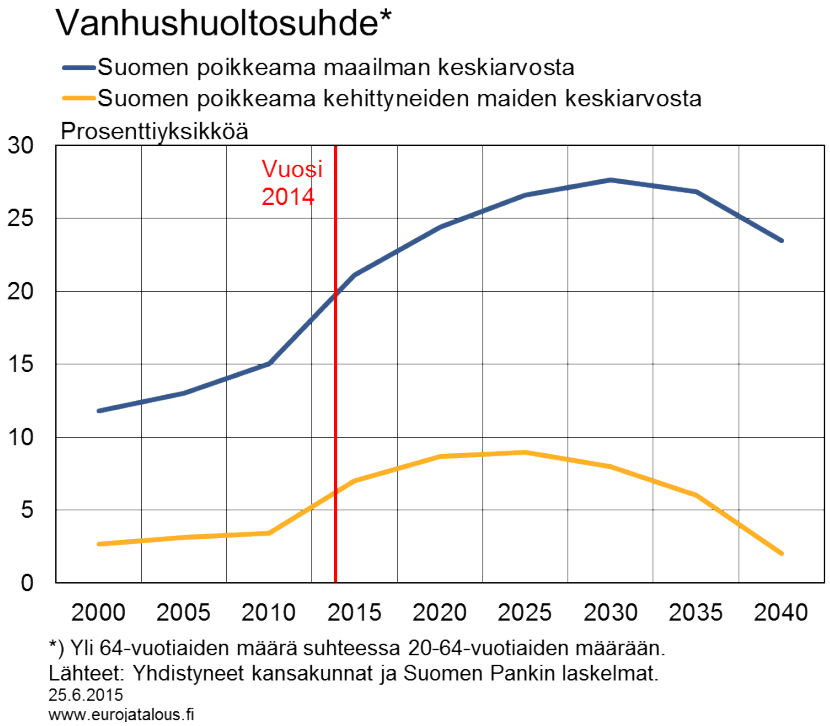
Tehdasteollisuuden poikkeuksellinen hintakehitys on näkynyt koko talouden tasolla ulkomaankaupan vaihtosuhteen poikkeuksellisena heikkenemisenä (kuvio 4). Toisin sanoen vientihinnat ovat laskeneet tuntuvasti suhteessa tuontihintoihin. Vaihtosuhteen heikkeneminen on merkinnyt, että kansantulon määrä ei ole kasvanut yhtä paljon kuin bruttokansantuotteen määrä (OECD 2105, 187).

Kuvio 4.

Vaihtosuhteen heikkenemisen vaikutusta kansantulon määrään voidaan kuvata vaihtosuhteella korjatun bruttokansantuotteen kehityksen avulla (ks. esim. OECD 2009). Se kertoo, kuinka suuren reaalisen tulojen kasvun BKT:n määrän muutos tuottaa. Esimerkiksi suhteessa euroalueen 12 ensimmäiseen jäsenmaahan Suomen BKT:n määrän kasvu liioitteli kansantulon määrän kasvua noin viiden prosentin verran vuosien 1999 ja 2014 välisenä aikana (kuvio 5).

Kuvio 5.

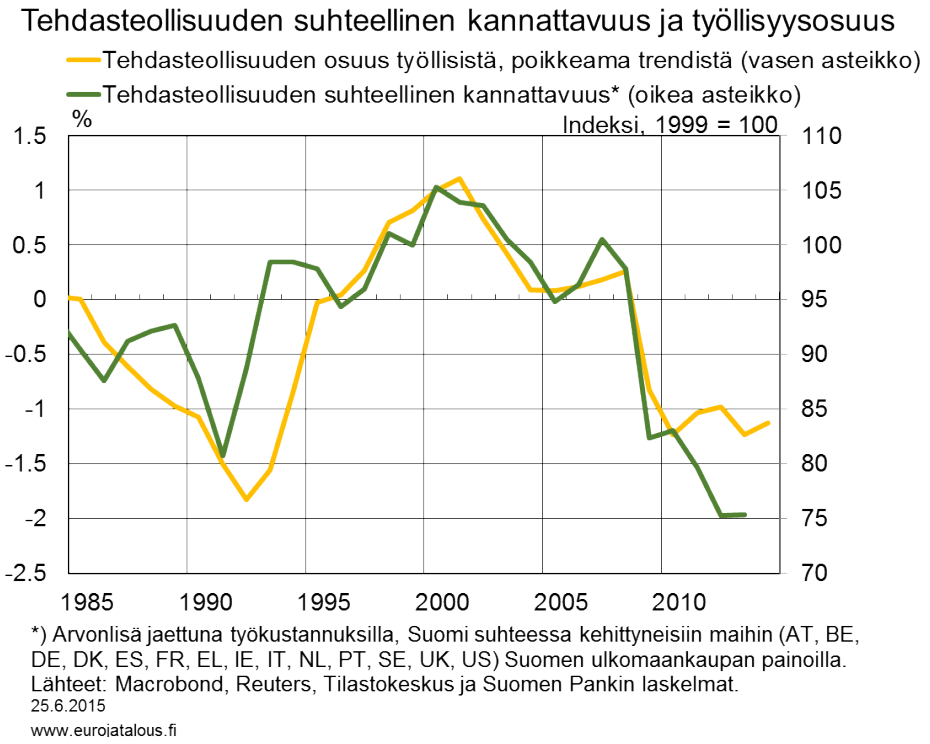
Kustannuskilpailukykyä mitattaessa vaihtosuhteen heikkeneminen on otettava huomioon. Se merkitsee, että koko talouden yksikkötyökustannukset antavat Suomen kustannuskilpailukyvystä liian myönteisen kuvan. Vuosien 1999 ja 2014 välillä virheen kumulatiivinen koko on viiden prosentin suuruusluokkaa. Toisin sanoen suhteellinen hintakehitys aiheuttaa kustannuskilpailukyvyn kannalta koko talouden yksikkötyökustannuksiin samanlaisen, joskin pienemmän tulkintaongelman kuin tehdasteollisuuden yksikkötyökustannuksiin. Vaihtosuhteen merkitys kustannuskilpailukyvyn ja palkkaratkaisujen mitoituksen kannalta on ymmärretty pitkään, kuten Sauramo (2004, 16–17) tuo esiin.

Toisaalta kotimarkkinasektoria tarkasteltaessa nimellisten yksikkötyökustannusten kehitys suhteessa muihin maihin on hyödyllinen kustannuskilpailukyvyn mittari. Kotimarkkinatoimialoilla tuotannon kannattavuus voi puolestaan olla harhaanjohtava mittari, kun tavoite on tarkastella talouden ulkoisen tasapainon edellytyksiä. Tämä johtuu siitä, että jos kotimarkkinatoimialoilla hinnat ja palkat esimerkiksi nousevat yhtäaikaisesti muihin maihin verrattuna, kannattavuus voi pysyä siellä jotakuinkin ennallaan samalla, kun talouden ulkoisen tasapainon edellytykset heikkenevät. Heikkeneminen johtuu tällöin siitä, että talouden avoin sektori joutuu maksamaan aiempaa enemmän ostamistaan kotimaisista välituotteista.

Avoimen sektorin kannattavuus on heikentynyt

Talouden avoimen sektorin suhteellinen kannattavuus on heikentynyt trendin omaisesti vuosituhannen vaihteen jälkeen, kun sitä mitataan tehdasteollisuuden kannattavuudella kauppakumppaneihin verrattuna (kuvio 6). Tehdasteollisuuden kannattavuuden mittari on tässä reaalisten yksikkötyökustannusten käänteisluku.

Kuvio 6.

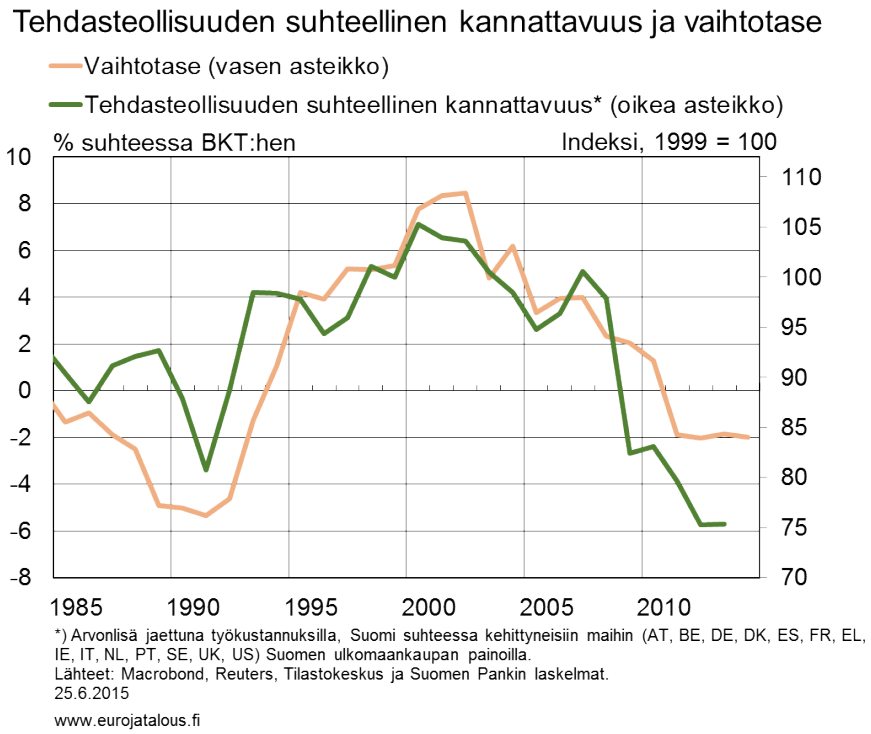
Avoimen sektorin kehitystä voidaan karkeasti kuvata tehdasteollisuutta koskevien tietojen avulla. Tehdasteollisuudesta on saatavilla kansainvälisesti vertailukelpoisia tilastoja, ja sen osuus Suomen koko viennistä on yli 80 %. On syytä huomata, että tavaroiden viennin lisäksi tehdasteollisuuden osuus palveluiden viennissä on merkittävä.

Suomen tehdasteollisuuden kannattavuuden heikkenemiseen on vaikuttanut toimialan omien palkkojen nousu, sen tuotoksen arvon heikko kehitys sekä tehdasteollisuuden ostamien välituotteiden hintojen nousu. Tehdasteollisuus ostaa runsaasti kotimaisia välituotteita muilta toimialoilta eli lähinnä palvelualoilta. Vuoden 1999 jälkeen työkustannusten nousu on etenkin palvelualoilla ollut Suomessa nopeampaa kuin useimmissa kauppakumppanimaissa.

Tehdasteollisuuden kotimaisten välituotteiden hintojen kehityksestä ei ole suoraan saatavissa tilastoja. Voidaan kuitenkin tarkastella hinta- ja kustannuskehitystä niillä toimialoilla, jotka

tuottavat välituotteita tehdasteollisuudelle. Yksikkötyökustannukset ovat näillä toimialoilla nousseet Suomessa runsaat 10 % suhteessa kauppakumppanimaihin (kuvio 7). Palkkojen nousu on ollut kauppakumppanimaita nopeampaa laajasti näillä toimialoilla.

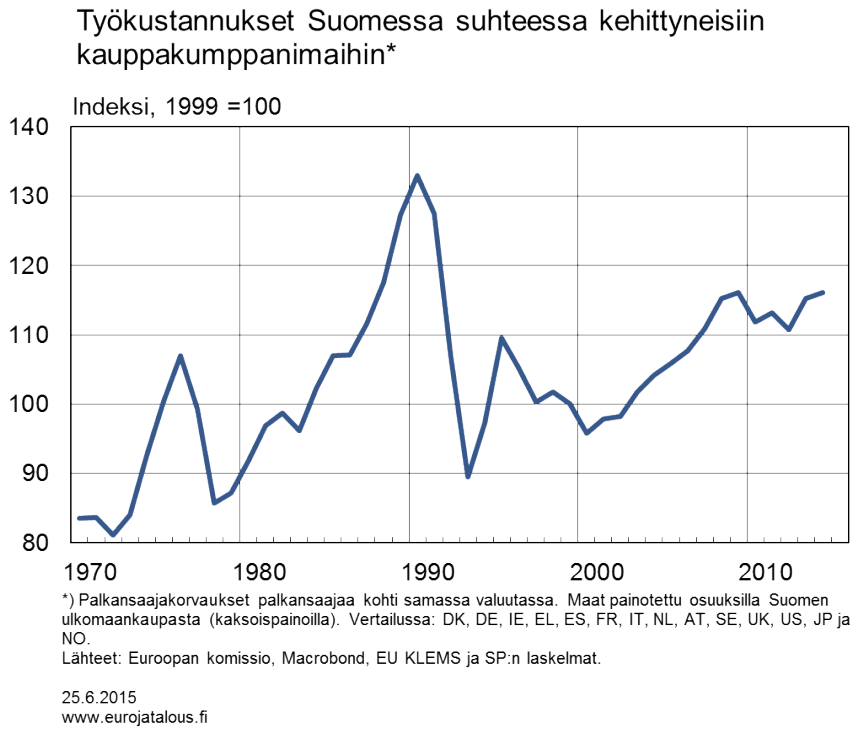
Kuvio 7.

Mankisen ym. (2012, 33) arvion mukaan palkkojen nousu 1 prosentilla kotimarkkinatoimialoilla aiheuttaa suunnilleen yhtä suuren kustannusten kasvun tehdasteollisuudelle kuin tehdasteollisuuden omien palkkojen nousu samaisella 1 prosentilla. Vaikutuksen koon taustalla on yhtäältä kotimaisten välituotteiden käytön merkitys tehdasteollisuudelle ja toisaalta niitä tuottavien toimialojen työvoimavaltaisuus.

Tehdasteollisuudessa kannattavuus on kehittynyt eri toimialoilla viime vuosina hyvin eri tavoin. Suhteessa kauppakumppanimaihin kannattavuus on heikentynyt erityisesti elektroniikka- ja metsäteollisuudessa, kun taas kemianteollisuudessa sekä koneiden ja laitteiden valmistuksessa (pl. elektroniikka) kannattavuuden kehitys on ollut huomattavasti parempaa (kuvio 8).

Kuvio 8.

Kun kustannuskilpailukyvyn mittareita tulkitaan, voidaan kysyä, pitäisikö elektroniikka- ja metsäteollisuus poistaa vertailuista. Niiden suhteellisen kannattavuuden heikkeneminen kun ei ainakaan suurelta osin ole ollut useimpia muita maita nopeamman palkkakehityksen seurausta. Toisaalta voidaan väittää, että yhtä mielekästä olisi tällöin poistaa vertailusta myös kemianteollisuus ja sekä koneiden ja laitteiden valmistus (pl. elektroniikka). Näin siksi, että niiden suhteellisen hyvä kannattavuuskehitys ei sekään liene muista maista poikkeavan palkkakehityksen seurausta.

Edellä esitetty kysymyksenasettelu paljastaa, että teollisuuden toimialojen yksityiskohtainen vertailu kertoo paljon niiden ongelmista ja onnistumisista. Talouden ulkoisen tasapainon edellytyksistä kuitenkin kertoo enemmän koko avoimen sektorin keskimääräinen kannattavuus ja mm. työkustannusten kehitys koko taloudessa keskimäärin kauppakumppanimaihin nähden. Jos talouden tulonmuodostuskyky suhteessa muihin maihin syystä tai toisesta heikkenee ja suhteellinen palkkataso ei reagoi siihen nopeasti, kustannuskilpailukyky kärsii. Tämä heikentää talouden ulkoista tasapainoa, avoimen sektorin työllisyyttä ja pidemmän päälle työllisyyskehityksen edellytyksiä koko taloudessa.

Kustannuskilpailukyvyn tason arviointi ei ole suoraviivaista

Kuinka paljon Suomen kustannuskilpailukyvyn pitäisi parantua, jotta talouden ulkoisen tasapainon

edellytykset olisivat jälleen kunnossa? Edellä on tarkasteltu kustannuskilpailukyvyn muuttumista ajan kuluessa, mutta nyt esitetty kysymys edellyttää kustannuskilpailukyvyn tason tarkastelemista.

Kustannuskilpailukyvyn erilaisten indikaattorien tasojen vertailu muihin maihin ei tarjoa helposti tulkittavissa olevaan tietoa kustannuskilpailukyvyn parantamisen tarpeesta. Vaikkapa keskimääräisten tuntiansioiden vertailu ei kerro suoraan mitään talouden ulkoisen tasapainon edellytyksistä. Esimerkiksi Afrikan muihin maanosiin nähden matala palkkataso ei merkitse, että maanosan vaihtotase olisi jatkuvasti vahvasti ylijäämäinen.

Tuotannon kannattavuuden tasovertailut eivät nekään ole helposti tulkittavissa kustannuskilpailukyvyn kannalta. Esimerkiksi Saksan teollisuuden monilla toimialoilla kannattavuuden taso on reaalisten yksikkötyökustannusten avulla mitattuna ollut pitkään heikompi kuin monissa muissa maissa ilman, että tuotanto olisi siirtynyt Saksasta pois. Taustalla saattaa olla toimialojen rakenteeseen liittyviä tekijöitä.

Nimellisten yksikkötyökustannusten osalta tasovertailuja ei puolestaan ole ylipäänsä mielekästä esittää. Syy on se, että tämän suureen laskemisessa käytetty työn tuottavuus perustuu tuotannon määrän kehitykseen, joka kuvaa aina muutosta jostain perusvuodesta. Kansainvälisiä vertailuja kuluttajahintojen tasosta on saatavissa, mutta vastaavia vertailuja ei ole ainakaan laajasti käytettävissä työn tuottavuuden määrällisten tasojen vertaamiseksi.

Yksi mahdollinen lähestymistapa on verrata kustannuskilpailukyvyn mittareiden nykyisiä arvoja niiden pitkän aikavälin keskiarvoihin. Kuten edellä on esitetty, tällaisessa vertailussa hyödyllisiin mittareihin kuuluvat suhteellisen työkustannukset ja tehdasteollisuuden suhteellinen kannattavuus reaalisten yksikkötyökustannusten käänteisluvun avulla tarkasteltuna. Ensin mainitun mittarin poikkeama vuosien 1985–2014 keskiarvosta oli 7 % vuonna 2014. Jälkimmäisen mittarin vastaava poikkeama oli 19 % vuonna 2013. Kumpikin poikkeama kertoo kustannuskilpailukyvyn viimeaikaisesta heikosta tasosta. Poikkeamiin vaikuttaa kuitenkin niiden vertailuajanjakson valita, mikä vaikeuttaa niiden tulkitsemista.

Tehdasteollisuuden suhteellisen kannattavuuden poikkeaman tulkinnan osalta on syytä huomata, että kyseiseen mittariin työkustannusten kehitys vaikuttaa sekä toimialan omien työkustannusten kautta että sen ostamien välituotteiden hintojen kautta. Edellisessä luvussa esitettyyn arvion nojaten työkustannusten nousu talouden kaikilla toimialoilla 10 prosentilla merkitsee tehdasteollisuuden reaalisten yksikkötyökustannusten nousemista karkeasti ottaen 16 prosentilla. Tämä merkitsee, että muuttujan 19 prosentin poikkeama voitaisiin poistaa muutamalla koko talouden suhteellisia työkustannuksia noin 12 prosentilla.

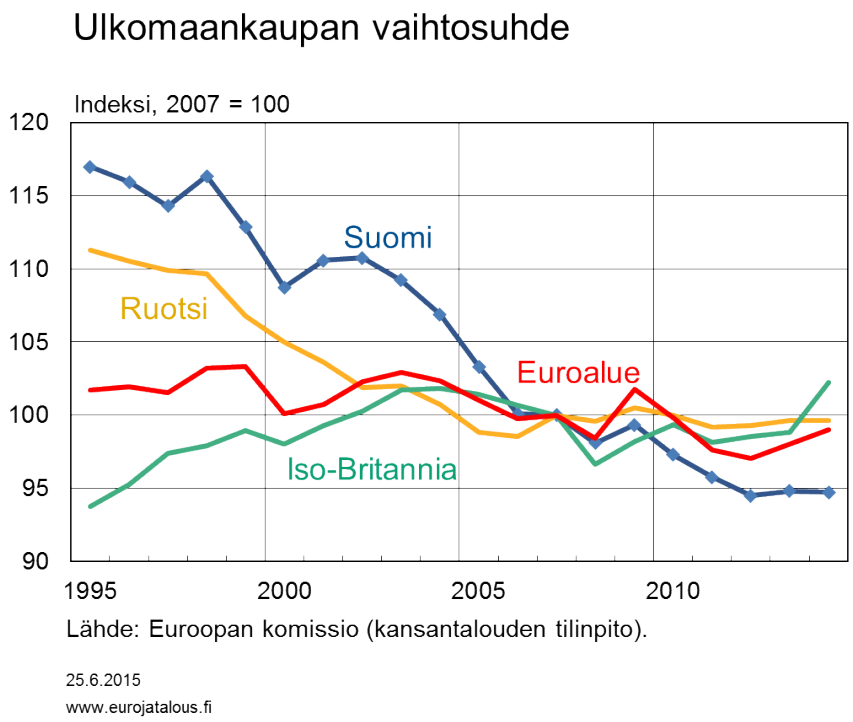
Kustannuskilpailukyvyn parantamisen tarvetta voi arvioida talouden ulkoisen tasapainon mittareiden avulla

Kenties hyödyllisin tapa vastata kysymykseen kustannuskilpailukyvyn parantamisen tarpeen mittaluokasta perustuu yhteyteen kustannuskilpailukyvyn hyödyllisten mittarien ja ulkoisen tasapainon mittarien välillä. Seuraavaksi suhteutetaankin kustannuskilpailukyvyn mittareita vaihtotaseen ja tehdasteollisuuden työllisyyden kehitykseen. Haetaan vastausta kysymykseen, kuinka paljon kustannuskilpailukyvyn pitäisi parantua, jotta vaihtotase olisi lievästi ylijäämäinen ja jotta tehdasteollisuuden työllisyys kasvaisi niin, että se palaisi pitkäaikaiselle, hitaasti laskevalle trendilleen.

Vaihtotase ja tehdasteollisuuden työllisyyden poikkeama trendiltään on valittu vertailumuuttujiksi, sillä ne esittävät talouden ulkoista tasapainoa tässä tarkastelussa oleellisella tavalla. Kustannuskilpailukyvyn heikkeneminen vaikuttaa suoraan talouden ulkomaiseen nettorahoitustarpeeseen ja avoimen sektorin työllisyyskehityksen edellytyksiin.

Tehdasteollisuuden työllisyyden osalta vertailumuuttujana käytetään alan työllisyysosuuden poikkeamaa pitkän aikavälin trendiltään. Työllisyysosuudella tarkoitetaan alan työllisten osuutta koko talouden työllisistä. Pitkän aikavälin trendi on vuosille 1975–2004 estimoitu lineaarinen trendi (kuvio 9). Estimointiperiodista on jätetty pois vuoden 2004 jälkeinen suurten vaihtelujen ajanjakso. Sen ottaminen mukaan pienentäisi vuodelle 2014 arvioitua työllisyysosuuden poikkeamaa trendiltään. Toisaalta estimointiajanjakson ulottamien kauemmas historiaan kasvattaisi vuoden 2014 trendipoikkeamaa.

Kuvio 9.

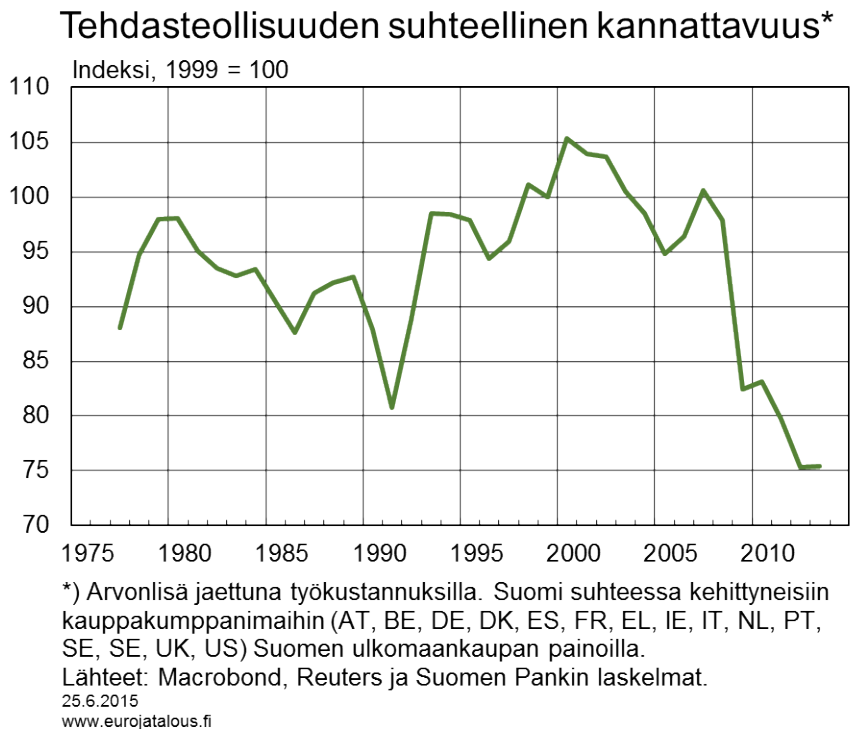

Vaihtotaseen ulkoista tasapainoa osoittavana tasona käytetään tässä sen yhden prosentin kokoista ylijäämää suhteessa bruttokansantuotteeseen. Empiiriset tutkimukset ja limittäisten sukupolvien malleihin perustuvat laskelmat viittaavat siihen, että vaihtotaseen väestökehityksestä riippuva ”tasapainotaso” riippuu maan vanhushuoltosuhteesta ja sen odotetusta tulevasta kehityksestä suhteessa muihin maihin.

Vaihtotaseen ylijäämä tarkoittaa, että koko kansantalouden menot ovat pienemmät kuin tulot. Ikääntymiseen varautuminen voi merkitä ulkomaisen nettovarallisuuden kasvattamisen ja siten vaihtotaseen ylijäämään tarvetta. Vaihtotaseen toteutuva kehitys riippuu väestörakenteen lisäksi muistakin tekijöistä.

Suoraan Suomea koskevia estimointi- tai laskelmatuloksia vaihtotaseen ”tasapainotasosta” ei juuri ole saatavilla. Barnesin ym. (2010) tulosten mukaan Suomen vaihtotaseen olisi väestön ikärakenteen perusteella voinut odottaa olevan 2 % suhteessa BKT:hen vuosina 2004–2008. Tämän jälkeen Suomen vanhushuoltosuhde on heikentynyt. Väestöennusteiden mukaan se tulee kuitenkin heikkenemään lisää suhteessa muihin maihin tulevina vuosikymmeninä (kuvio 10). Siten ei näytä olevan syytä arvioida vaihtotaseen ”tasapainotason” olleen nolla tai alijäämän puolella vuonna 2014. Lisäksi Suomen työeläkelaitosten nettoluotonanto on viime vuosina pysynyt selvästi positiivisena, mikä osaltaan kuvaa kansantalouden edelleen jatkuvaa varautumista huoltosuhteen tulevaan heikkenemiseen.

Kuvio 10.

Edellä mainituilla perusteilla vaihtosuhteen ”tasapainotason” voi arvioida olevan pienempi kuin 2 % suhteessa BKT:hen mutta suurempi kuin nolla. Oletus on asetettu näiden lukujen puoliväliin eli 1 prosenttiin. Tätä ”tasapainotasoa” koskevaan arvioon liittyy väistämättä epävarmuutta, ja hyvin perustein voitaisiin päätyä toisenlaiseenkin oletukseen. On lisäksi syytä huomata, että oletettu 1 prosentin taso kuvaa ”tasapainoa” vuonna 2014 eikä tulevaisuudessa. Vanhushuoltosuhteen on syytä odottaa painavan vaihtotaseen jäämää enenevästi tulevina vuosina.

Kustannuskilpailukyvyn parantamisen tarve on noin 10–15 %

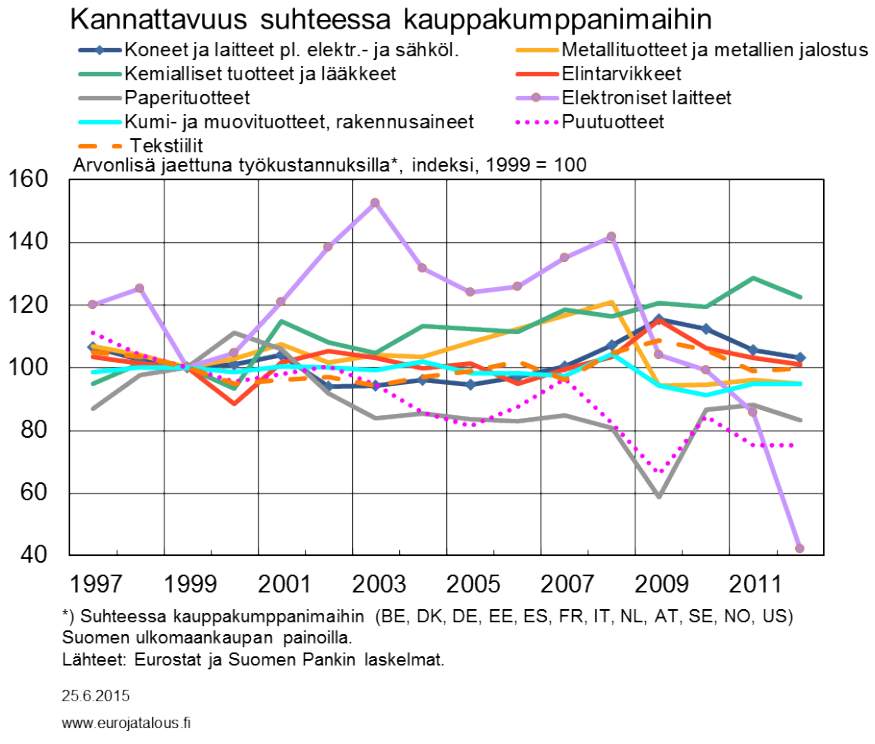
Voidaan odottaa, että vertailumuuttujien eli vaihtotaseen ja tehdasteollisuuden työllisyysosuuden kehitys riippuu pitkälti talouden kustannuskilpailukyvyn kehityksestä. Näin näyttääkin kuvioiden 11–14 mukaan olevan.

Kuvioiden 11–14 perusteella voidaan silmämääräisesti arvioida, kuinka paljon kustannuskilpailukyvyn mittareiden pitäisi parantua, jotta vaihtotase ja tehdasteollisuuden työllisyys saavuttaisivat edellä mainitut tavoitetasonsa. Kuviossa näkyvät tiedot viittaavat siihen, että tämä edellyttäisi koko talouden työkustannusten tason alenemista suhteessa kauppakumppanimaiden keskiarvoon suurin piirtein 10–15 prosentin verran, ehkä lähempänä 10 prosenttia.

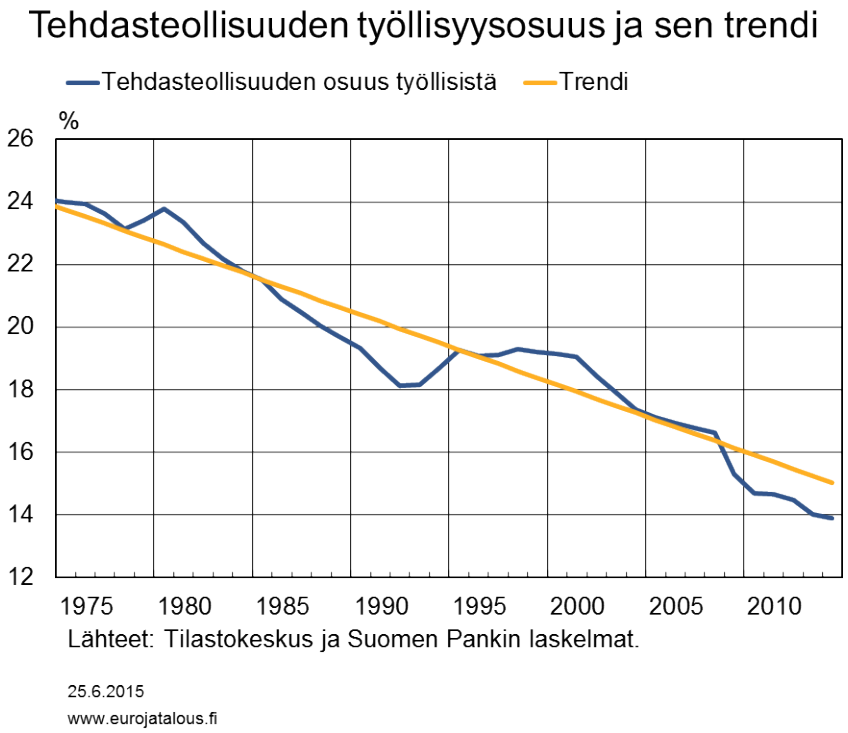
Kuvioita 12 ja 14 tarkasteltaessa on syytä huomata edellä mainittu yhteys koko talouden työkustannuskehityksen ja tehdasteollisuuden kannattavuuden välillä, kun jälkimmäistä mitataan reaalisten yksikkötyökustannusten käänteisluvulla. Tehdasteollisuuden kannattavuuden indikaattorin voi arvioida muuttuvan suurin piirtein 16 % silloin, kun talouden kaikkien toimialojen palkkataso muuttuu 10 %.

Työkustannusten suhteellisen tason 10–15 prosentin alenemisen voi siis arvioida karkeasti ottaen johtavan edellä määritellyn ”tasapainotason” saavuttamiseen tai lähelle sitä. On syytä huomata, että jos sen sijaan tavoiteltaisiin suurempia muutoksia vaihtotaseessa ja avoimen sektorin työllisyydessä – ja samalla mm. viennissä – kilpailukyvyn tulisi parantua vielä enemmän. Usein tavallista huonomman kustannuskilpailukyvyn ajanjaksoa on seurannut tavallista paremman kustannuskilpailukyvyn ajanjakso. Suhteellisen palkkatason sopeutumisen lisäksi tällaista kehitystä voisivat toki edesauttaa mahdolliset muut muutokset talouden avoimen sektorin kannattavuudessa kuten ulkomaankaupan vaihtosuhteen paraneminen tai tuottavuuskasvun nopeutuminen kauppakumppanimaihin nähden.

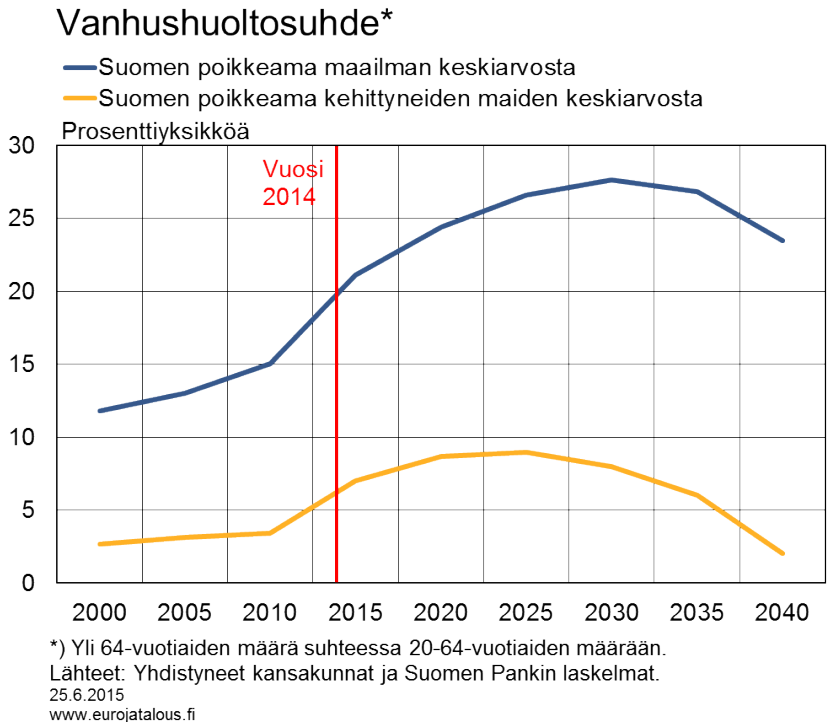
Kuvio 11.

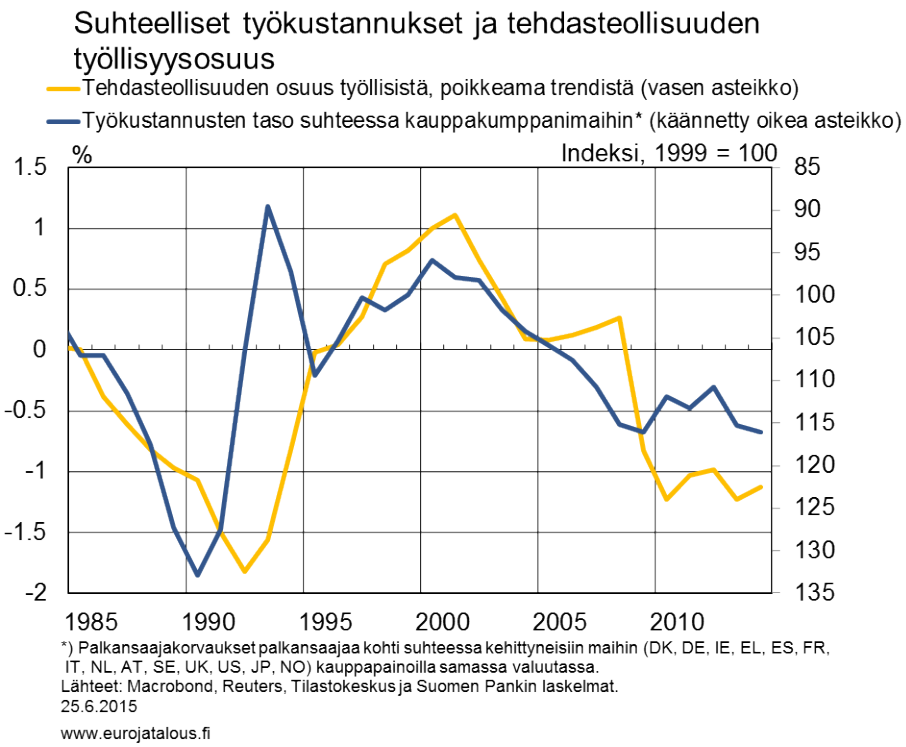
Kuvio 12.

Kuvio 13.

Kuvio 14.

Lähteet

Barnes, Sebastian - Jeremy Lawson - Artur Radziwill (2010): Current Account Imbalances in the Euro Area: A Comparative Perspective. OECD Economics Department Working Papers, No. 826.

Kajanoja, Lauri (2012): Suomen kilpailukyky ja sen mittaaminen. Euro & talous 5/2012. Suomen Pankki.

Mankinen, Reijo - Nuutti Nikula - Olavi Rantala (2012): Kustannuskilpailukyvyn mittausmenetelmien uudistaminen. Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 3/2012.

OECD (2009): National Accounts at a Glance 2009. www.oecd-ilibrary.org/sites/9789264067981-en/02/03/index.html?itemId=/content/chapter/9789264075108-8-en

OECD (2015): Economic Policy Reforms 2015: Going for Growth.

Sauramo, Pekka (2004): Palkkanormit suomalaisessa tulopolitiikassa: valikoiva katsaus. Palkansaajien tutkimuslaitos, työpapereita 206.

Asiasanat

kilpailukyky, kustannuskilpailukyky